

Anna Beata Hábllová

S architektkou, spisovatelkou, básnířkou a slamerkou Annou Beatou Hábllovou jsme se prošli od komárovské kavárny přes Letmo a Kapucínské náměstí až do Obřan ke staré Esslerově přádelně. Mluvili jsme o specifikách Brna, o poezii, hudbě, brownfieldech i o tom, proč ji nejvíc zajímá právě to, nad čím ostatní ohrnují nos.

Anna Beata Hábllová

Spisovatelka, slamerka, vizuální umělkyně, architektka. Publikovala čtyři básnické sbírky a dvě populárně naučné knihy – *Města zdí* (o historii, interpretaci a východiscích obchodních center ve vztahu k městu) a *Nemísta měst* (o opomíjených, pomíjivých a míjených místech). V posledních letech vydala dva romány – *Směna* (z uměleckého prostředí) a *Víry* (z prostředí sexworkingu). Román *Směna* je přeložený do šesti jazyků. Od roku 2018 přispívá do Ranních úvah na rozhlasové stanici ČRo Vltava, kde také moderovala filozofický podcast *Doba složitá*. Tvoří obrazy propojující architekturu, poezii a street art, vystavovala v českých i zahraničních galeriích. Aktuálně je úřadující básnířkou města Prahy.

Foto: Viola Hertelová
Text: Filip Živný

Když se někdo nad něčím pohoršuje, je to pro mě signál, že se tím mám začít zabývat.

→ V Brně koncertujete, vydáváte knihy, vystupujete na zdejších festivalech. Člověk by řekl, že jste místní, ale přitom bydlíte v Praze. Jak jste vlastně k Brnu přišla?

Mně se líbí, že už vypadám, jako že jsem z Brna! Všichni si to myslí. Hodně to vzniklo přes Martina Kyšperského a naši společnou kapelu, kterou máme ještě s Alešem Pilgrem. Když má někdo kapelu, musí se s ostatními často scházet. Martin i Aleš jsou odsud, takže jsem tu každou chvíli. Spojení s Brnem mám také přes Martinu Trchovou, kterou znám z Prahy. Přestěhovala se sem a začala mě zvát na svůj festival Ženfest pod třešní. Zjistila, že když přijedu, bývá dobré počasí, takže se mě teď asi bojí nepozvat, aby se něco nepokazilo.

→ Takže jste takový talisman Ženfestu?

V podstatě. A má úplně první spojka s Brnem bylo samozřejmě nakladatelství Host, u kterého mi vychází knihy.

→ Scházíme se v kavárně Hrnček v Komárově. Proč právě tady? V Brně mám takové tři „svě“

oblasti. Obřany, kde bydlí Martina Trchová, okolí nakladatelství Host a Komárov, kde bydlí Martin Kyšperský. Hrnček v Komárově na konečné dvanáctky začínal jako malý stánek s dobrým kafem, postupně se rozrostl a stal místem, kde se dělají koncerty, autorská čtení a kde je prostor pro rodiče s dětmi. Jednou jsme tu s kapelou také hráli.

→ Když se na Brno díváte jako architektka a urbanistka, co vás tu fascinuje? Co podle vás funguje a co ne?

Na Brně mám ráda tu kompaktnost, všechno je blízko. Člověk se dostane do centra za čtvrt hodiny, v Praze často jedu z jednoho

místa na druhé třeba hodinu a půl. A mám v Brně ráda ty pěší zóny v centru, kterými zároveň projíždí tramvaje. Teda šaliny. Snažím se používat místní jazyk, abych zapadla! Přijde mi, že lidé se hodně posouvají na západ – z Prahy do Berlína, z Brna do Prahy, ze Slovenska do Brna...

→ Jen vy jdete v protisměru! Takže v Brně je to v určitém ohledu útulnější?

Ještě na něj není takový developerský tlak jako na Prahu. V Praze už je hodně administrativních enkláv, které jsou aseptické, bezpohlavní. Centrum je zavalené turisty a místní se mu vlastně spíš vyhýbají. Brno je pořád město, kde

se lidé setkávají. Zároveň mě fascinuje brněnské nádraží. Trvalo mi opravdu dlouho, než jsem se v něm vyznala, kudy kam jít, jakým průchodem. Je v tom něco divokého.

→ Takže proto z Hrnčku míříme do Letma?

Ano. Mám ho ráda, protože propojuje staré město s nádražím. Člověk sjede po schodech a nemusí nic obcházet. Je to vlastně spíš městský dům než obchodní centrum. Nejde o klasický obchodák plný nadnárodních značek a hadrů. Je tam cukrárna, drogerie, sauna, takový mix zajímavých služeb. Takže z městského hlediska to funguje skvěle, splňuje přesně to, co by takové místo splňovat mělo. Je prostupné, je to zkratka, má víc funkcí, živý parter. Na fasádě je vidět umělecký záměr, jen trochu ostře naráží do sousedních domů.

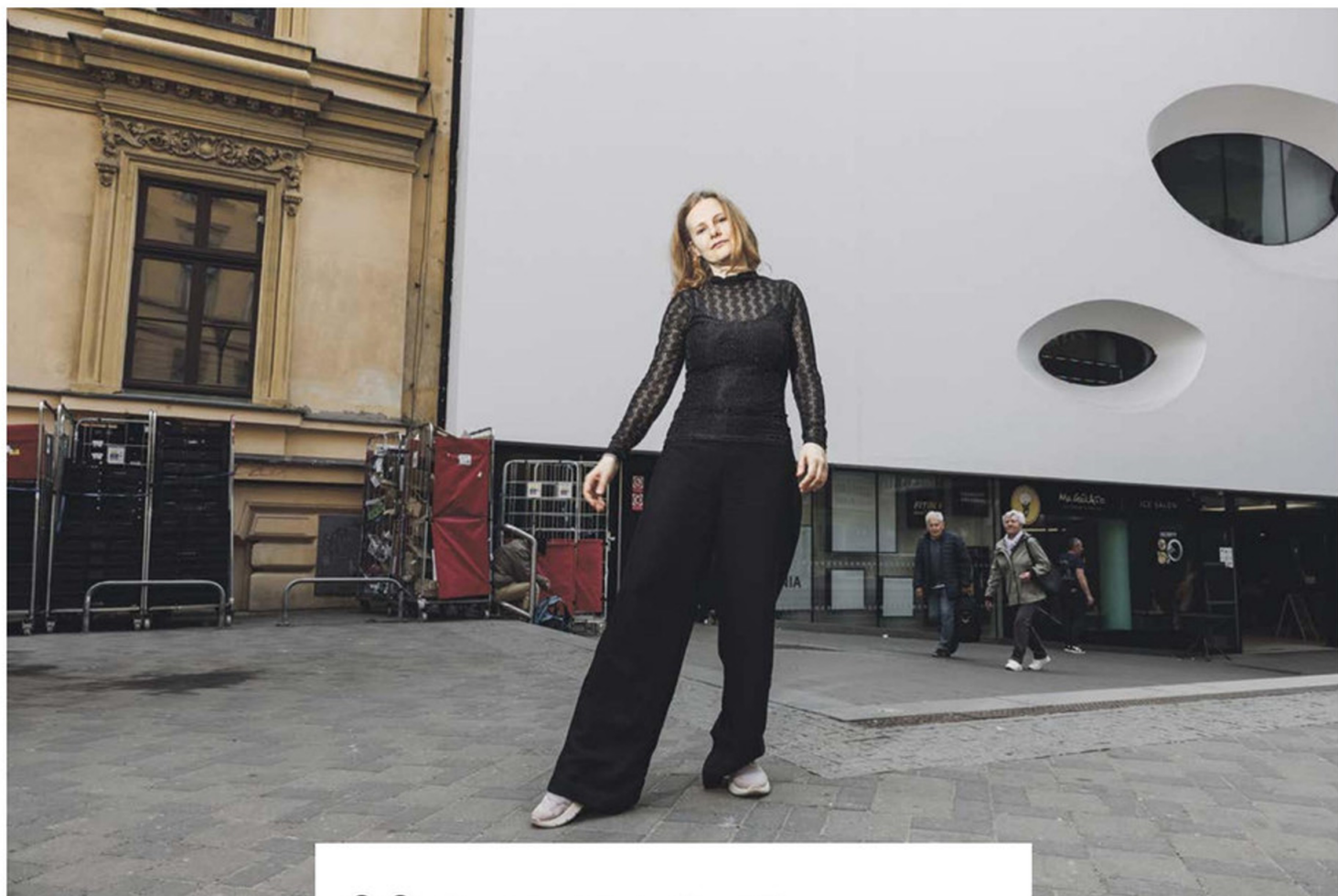
→ To souvisí i s vaší knihou Města zdí, která komiksovou formou rozebírá obchodní centra. Proč jste se začala věnovat právě tomuto tématu?

Většinou se zabývám tím, čím ostatní pohrdají. To je pro mě

♥ Hrnček

“ Kolem vlastně nic moc není, není to oblast plná gastropodníků, a Hrnček to tak hezky napravuje.

„ Je to vlastně spíš městský dům než obchodní centrum, hezky propojuje staré město s nádražím.

Letmo

první známka, že do toho mám jít. Ze stejného důvodu jsem začala dělat slam poetry, protože básníci nad ní ohrnovali nos a tvrdili, že to není poezie. To mě zaujalo a šla jsem do toho. Když začal boom výstavby obchodních center, architekti jimi trochu pohrdali, protože to pro ně byl symbol konzumu a něčeho ryze neuměleckého. Jenže i supermarket nebo obchodní centrum se dá udělat dobře. A když se udělá městsky, nemusí to být vůbec špatná věc. Právě Letmo je podle mě příklad, že to jde.

→ **Píšete nejen knihy, ale i ranní úvahy pro Český rozhlas Vltava. Jakému tématu se věnujete právě teď?**

Snažím se nebýt pragocentrická, takže se teď věnuju menším městům. Vyhledávám zajímavé stavby na okrajích Česka nebo právě menší města a snažím se pojmenovat, v čem jsou specifická, v čem jsou super, proč má smysl tam jet. Někdy je to kritika nějakých investorských zásahů nebo developmentů, někdy naopak chvála, někdy je to víc poetické, někdy víc odborné. Naposledy jsem třeba psala úvahu

o Banksym. Vadilo mi, jak se někteří novináři zachovali, když se snažili odhalit jeho identitu. Vzali mu jeho médium, ve kterém tvoří. Přitom na street artu je podstatná i anonymita. A zároveň mě baví ta představa, že Banksy klidně může být skupina lidí. Že to nemusí být jeden člověk. A vlastně že Banksy může být každý, kdo jde do veřejného prostoru říkat věci, které jsou nepříjemné mocným a bohatým.

→ **Slyšel jsem, že jste chtěla psát i knihu o dostupnosti bydlení. Jak to vypadá?**

Je to tak, ale uvědomila jsem si, že populárně-naučné knihy nemají až tak velké publikum. Takže se snažím tyhle informace dostávat do prózy. U knihy Směna jsem se

podobně věnovala výtvarnému umění. Říkala jsem si, že nechci být ta architektka, která pořád píše jen o architektuře. Proto jsem si vybírala jiná témata. Ale teď bych do další prózy chtěla dostat právě popularizaci architektury a bydlení.

→ **Když jsme u knihy Směna... Hlavní postavou je malířka, která ale kvůli nedostatku příležitostí pracuje v samoobsluze. Zaujímalo mě, co vás na tomto tématu zaujalo?**

Chtěla jsem psát poeticky, s nějakým poetickým nádechem. A věděla jsem, že jako básnička si přece nevezmu za hlavní postavu básničku, to by bylo trapné. Tak jsem přemýšlela, jaká jiná profese může na svět nahlížet obrazně,

tvořivě, básnicky, a došla jsem k vizuální umělkyni. Zároveň znám hodně umělců a umělekyní, kteří se nemůžou uživit. Během školy si pracně cizelují citlivost, a pak ta škola skončí a oni jsou hozeni do provozu, kde o jejich umění nikdo moc nestojí. Pokud nedostanou granty nebo se neuchytí už během školy, skončí v kavárnách, ve službách nebo třeba dělají pro velké firmy nějaké pomocné práce. To mi přišlo jako silné téma.

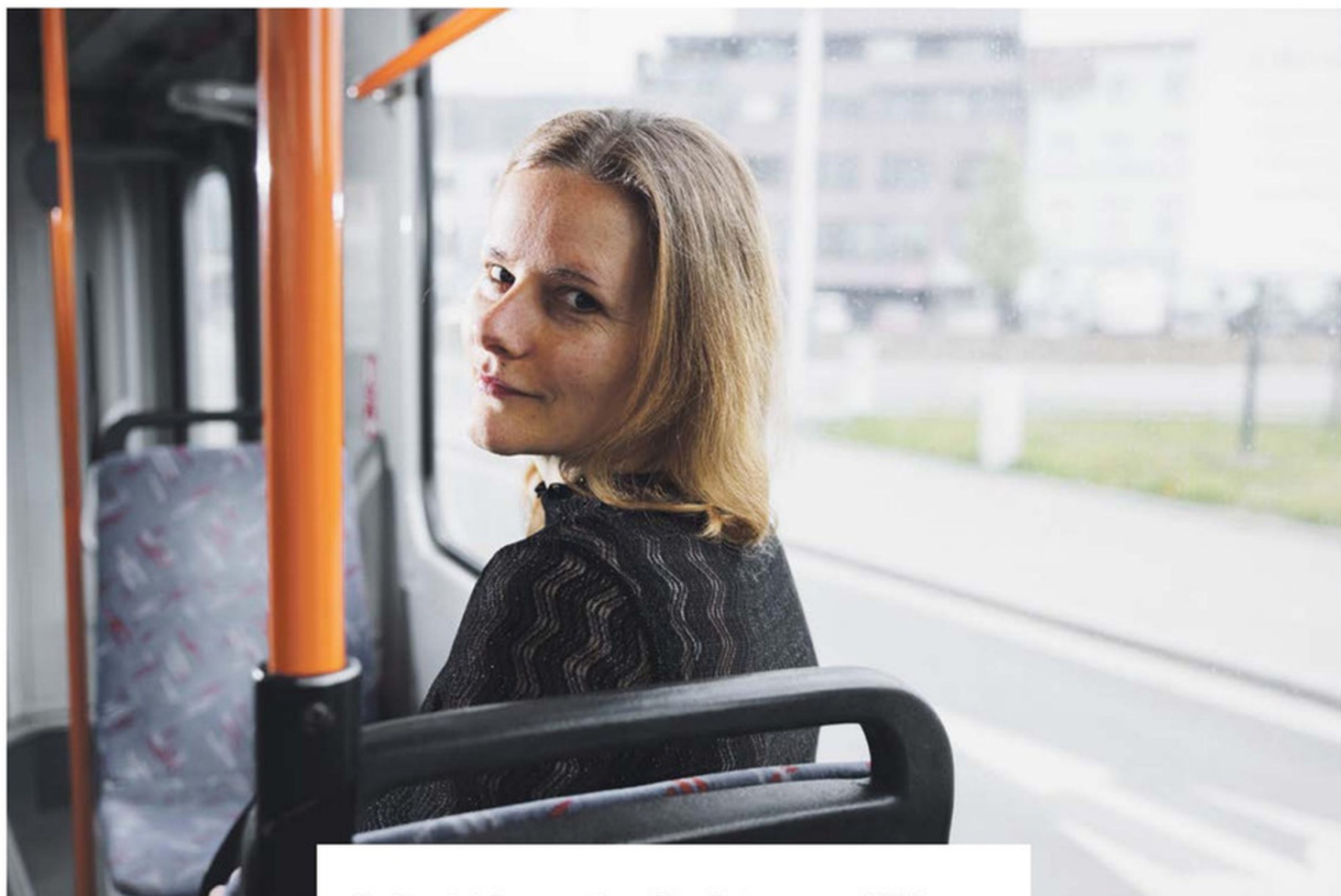
→ **Tvořila jste postavy na základě reálných lidí?**

Do postavy Adama, bývalého přítele hlavní hrdinky, jsem vměstnala hned několik kluků z uměleckého prostředí, které jsem znala. Takové ty pózery, kteří i kdyby vedle nich bouchla bomba, tak by svůj monolog nepřerušili.

→ **Vaše próza je velmi poetická. Je z ní cítit, že ji píše básnička.**

Co pro vás znamená psaní básní?

Pamatuju si, že když jsem byla v šesté třídě a uvědomila si existenci poezie, pocítila jsem, že to je přesně ono. To je to, co chci dělat. Takže láska na první přetčení.

“ Mám v Brně ráda ty pěší zóny v centru, kterými zároveň projíždí tramvaje. Teda šaliny.

♥ MHD

Zároveň se ale moje básně dlouho vyvíjely, trvalo, než se dostaly do nějakého funkčního tvaru. Když jsem měla pocit, že inspirace trochu vysychá, začala jsem dělat něco jiného. K poezii se ale vrátím, letos by mi měla vyjít nová sbírka v Hostu – díky psaní prózy se do svých nových básní vrhám s trochu jiným pohledem i zkušeností.

→ Jak daleko je od básně ke slam poezii?

Je to dost jiná věc. Poezie je podle mě lepší, když se čte, a ne vždycky funguje, když se poslouchá. Než k člověku doputují všechna ta slova a vrstvy, může se ztratit. Navíc básníci často nejsou moc performativní, takže svoje texty někdy přednesem spíš zabijí. Naopak slam poezie je lepší, když se poslouchá. Bez té performance, bez charismatu a divadelnosti nefunguje.

→ Jaké byly vaše začátky ve slamu?

Zkusila jsem několik battlů a bylo to roztomilé, i když jsem vždycky proti sobě dostala někoho velmi silného. U slamu jde totiž strašně

o suverenitu, uvolněnost, o to, jak to člověk dá na pódium. A já slamuju třeba jednou za měsíc, zatímco někteří slameři skoro denně. Ale právě na těch festivalech mě viděl Martin Kyšperský a oslovil mě, jestli bychom nezaložili rapové duo. Já jsem se tomu smála, protože mi to přišlo jako vtip. A do roka jsme vydali desku.

→ Aha, takže od básni ke slam poezii, od slam poezii k hudbě. To je ovšem také výrazně jiná disciplína!

Zjistili jsme, že když se z hudební slam, úplně to nefunguje. První dva tři songy byly hrozně přehusťené textem a na koncertech bylo znát, že to není ono. Takže teď píšu úplně nový druh textů. Učím se, jak stavět písničku, jak ji gradovat, jak pracovat s pauzou. Sleduju

kluky, jak o hudbě mluví, jak o ní přemýšlejí, a učím se. Postavili mě i ke klávesám, takže se teď učím hrát a zpívat před lidmi, což by mě dřív vůbec nenapadlo.

→ Kde vás teď v nejbližší době uslyšíme?

Šestého května budeme hrát v Kabině MÚZ jako předskokani Nauzea Orchestra, v červnu nás čeká Obrfest. Teď hodně zkoušíme, takže je znát, že se kapela posouvá, usazuje a vyvíjí.

→ Přejdeme k vaší aktuální próze Víry. Ta sleduje osud Ester, dívky vychovávané v silně katolickém prostředí, nyní svobodné matky samoživitelky, kterou dluhy dohnaly k prostituci. Včera jsem viděl scénické zpracování v Mikro-teatru. Jaké to pro vás je,

když někdo takhle interpretuje váš text?

Krásné. Mám ráda různé interpretace, samozřejmě pokud to dělají lidé s citem, aby se z toho nestalo něco trapného nebo sprostého. Ale holky z Mikro-teatra jsou skvělé, mám je ráda a věděla jsem, že to udělají dobře. Byla jsem nadšená už ze Směny, kterou také dělaly. A u interpretace knihy Víry se mi líbilo, že to bylo vtipné, člověk se zasmál, a zároveň mu přeběhl mráz po zádech. Hlavně to uměly dobře osekát. Těch témat je v knize hodně, ale ony si vybraly ta, která fungovala, a zároveň neprozradily pointu.

→ Víry se sice neodehrávají přímo v Brně, ale jedna důležitá scéna je na Kapucínském náměstí. Co vás na tom místě přitahuje?

Miluju kontrasty a právě tady jsou přítomné. Je tu něco velmi posh vedle něčeho rozbitého a přitom to spolu komunikuje. Kostel je strašně rychle přístupný z toho rozbitého nádraží, a to mě baví. Fascinuje mě i terén samotný, jak stoupá od Josefské až k věžím Petrova, a celková kompozice ulice, která má na

📍 Dům pánů z Kunštátu

99 Multifunkční prostor,
je tu všechno.
Zažila jsem tu několik
výstav, včetně hodně
konceptuálních,
a vždycky mě
to bavilo.

Obřany mám spojené s Martinou Trchovou a festivalem Ženfest – jeho atmosféra je hodně domácí, tak jako celé prostředí Obřan.

Obřany

konci takový monumentální bod. Místní už jsou na to možná zvyklí, ale pro mě to bylo na první pohled opravdu silné.

→ Jen kousek odsud je Dům pánů z Kunštátu, kde dnes také fotíme. Tento prostor máte ráda kvůli instituci, nebo kvůli místu samotnému?

Obojí. Líbí se mi, že je to multifunkční prostor, i místní galerijní prostory. Zažila jsem tu několik výstav, včetně hodně konceptuálních, a vždycky mě to bavilo. A mám ráda i Kavárnu Trojka. Je šikovné, že když vás v Brně někdo pozve „do trojky“ a vám se úplně nechce, může se vymluvit, že myslí tu kavárnu.

→ Teď jen nerad přivádím rozhovor zpátky k architektuře a urbanismu, ale nedá se nic dělat. Přijíždíte totiž ke zchátralé Esslerově přádelně v Obřanech. Když stojíte na takovém místě, přemýšlíte víc jako architektka, nebo jako spisovatelka? Tady zrovna spíš jako někdo, kdo kolem chodí a pozoruje. Nemám k té přádelně nějaký

konkrétní osobní příběh, jen kolem ní chodím vždycky, když jdu za Martinou nebo na Ženfest. Ale obecně brownfieldy vnímám jako obrovské téma. Hodně záleží na koordinaci majitele a města, na tom, jestli jsou ochotní přemýšlet o potřebách města, nebo z toho chtějí jen vytěžit maximum. Komerční obsah mi nevadí, pokud investor zároveň zrenovuje okolní veřejný prostor a město si záměr pohlídá.

→ Když mluvíme o Ženfestu, který nás čeká už v květnu, co vás na tom festivalu baví?

Hlavně jeho intimita a zahrada, v níž se odehrává. Že se tam lidé znají a nejde o anonymní akci. Ta atmosféra je hodně domácí,

tak jako je vlastně celé prostředí Obřan. A pak samozřejmě Martina Trchová, která je srdcařka a jde do toho naplno, i když by nemusela, a často do festivalu dává i svoje prostředky.

→ Přijde vám důležité, že existují akce zaměřené na ženské autorky?

Určitě ano. Pocházím z prostředí, kde prosadit se jako žena nebylo vůbec jednoduché. Ať už v architektuře, nebo v katolickém prostředí, v němž jsem, podobně jako hrdinka mé knihy Víry, vyrůstala. Budovat si respekt mezi technicky zaměřenými chlapci je strašně náročné. I proto jsem od architektury vlastně částečně utekla. Ani doma to v tomto ohledu nebylo úplně

jednoduché, můj táta byl takový ten typický „macho“ chlap a měl tendence mě shazovat a dívat se na mé studium i práci spatra, protože žena přece do takového oboru nepatří. Myslím, že akce jako Ženfest mají smysl právě proto, že vytvářejí prostor, kde je respekt přirozený. Kde člověk nemusí bojovat o základní legitimitu.

→ Na čem teď pracujete?

Chystám komiks o architektuře a z toho mám obrovskou radost. Podařilo se mi propojit Institut plánování a rozvoje Prahy (IPR) s nakladatelstvím Paseka, kde na knize pracujeme spolu s Kačkou Illnerovou – vydala teď komiksovou knihu v Hostu a je podle mě naprosto geniální kreslířka. Je to vlastně iniciativa IPRu, který hledal nějakou knihu pro děti o architektuře, a došli jsme k tomu, že komiks bude nejlepší forma. Vyjde letos na podzim a jmenuje se Tera a Space. Tera je hlavní hrdinka zkoumající různotvarý „vesmír“ města a Space je její pes. Podařilo se nám tam dostat spoustu informací i způsobů přemýšlení o prostoru. Na to se teď opravdu těším.